

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 25 augusti 1914 kl. 2.30 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillfälligt förbud i viss omfattning mot tillverkning av rusdrycker.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, frih. Fleming, Bäckström, Sandler, Rune, Källman, Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren, Forssman, Roman, Bondeson, frih. Hermelin, Hamrin, Holmström, Jonsson i Hå och Jönsson i Boa.

I en inom andra kammaren av herr *Bäckström* väckt motion, nr 266, som hänvisats till bevillningsutskottet, har hemställts, »att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t göra anhållan, det Kungl. Maj:t måtte för tid, som kan finnas lämpligt, tillfälligt förbjuda tillverkning av rusdrycker, till vilka spannmål eller rotfrukter i större omfattning användas som råvara, samt vidtagna åtgärder, som med anledning av sådant förbud kunna bli nödvändiga.»

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill till en början uttala sin fulla anslutning till grundtanken i den föreliggande motionen, nämligen att under nuvarande allvarliga förhållanden från statens sida bör noga tillses, att tillgängliga förråd av spannmål och rotfrukter, vilka kunna beräknas bliva erforderliga för täckande av livsmedelsbehovet, icke tagas i anspråk för tillverkning av brännvin eller maltdrycker.

Utskottet.

Vid bedömandet av det förslag i fråga om sättet för statens ingripande i angivna syfte, som motionen innehåller, har utskottet ansett följande omständigheter värda särskilt beaktande.

Genom cirkulärtelegram den 6 innevarande augusti anbefalldes chefen för civildepartementet jämlikt nådigt bemyndigande överståthållarämbetet

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 7 saml. 26 häft. (Nr 32.)

i Stockholm och samtliga länsstyrelser att taga i övervägande, huruvida icke med hänsyn till nu rådande allvarliga förhållanden inskränkningar i fråga om utminuterung och utskänkning av spritdrycker, vin och öl lämpligen borde vidtagas. Det är också bekant, att i Stockholm och åtminstone i åtskilliga län sådana inskränkningar påjudits, varom också motionären erinrat. Det torde vara obestriddigt, att den minskning i konsumtionen av brännvin och maltdrycker, som sålunda är att med säkerhet motse under den närmaste framtiden, kommer att föranleda även minskad produktion, i fråga om maltdrycker tämligen omedelbart på grund av varans begränsade hållbarhet och i fråga om brännvin vid tillverkningsterminens början den 1 nästa oktober.

Vidare har Kungl. Maj:t den 11 i denna månad uppdragit åt en särskild kommission att i samverkan med vederbörande myndigheter och organisationer samt, i mån av behov, särskilt tillkallade sakkunniga, med oavlättlig uppmärksamhet följa förhållandena å livsmedelsmarknaden särskilt beträffande tillgången å, fördelningen av och handeln med livsförnödenheter av olika slag ävensom att efter omständigheterna själv vidtaga eller hos Kungl. Maj:t eller hos vederbörande myndigheter föreslå åtgärder för avhjälpan och utjämnande av rubbningar å nämnda marknad.

Ytterligare hava cheferna för finans- och jordbruksdepartementen för kort tid sedan tillkallat särskilda sakkunniga för att lämna upplysningar dels om potatisskörden i södra Sverige, dels om de åtgärder, som behövde vidtagas för att säkra landets behov av matpotatis.

Vad nu anförts torde icke blott visa, att Kungl. Maj:t med största uppmärksamhet följer företeelserna på livsmedelsmarknaden, utan även giva ett gott stöd åt antagandet, att Kungl. Maj:t kommer att i mån av behov begagna sig av de maktmedel, som stå till Kungl. Maj:ts förfogande för reglerande av tillgången på nödiga livsförnödenheter, icke minst spannmål och rotfrukter. Det kan här erinras om, att Kungl. Maj:t enligt 2 § i gällande brännvinstillverkningsförordning har i sin hand att, där högst viktiga omständigheter sådant föranleda, föreskriva inställande under viss tid av all brännvinstillverkning.

Vid nu angivna förhållanden torde det för närvarande knappast kunna anses påkallat att för tillgodoseende av det i hög grad beaktansvärda intresse, motionen vill trygga, vidtaga den av motionären föreslagna åtgärden att avlåta en skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Till frågans ytterligare belysande får utskottet meddela, att enligt en av ovan omnämnda, särskilt tillkallade sakkunniga avgiven memoria potatisskörden inom de starkt potatisproducerande Kristianstads och Blekinge län i hög grad förbättrats på grund av den senaste tidens

nederbörd ävensom att samtliga de tillkallade ansett, att någon potatisnöd icke alls vore att befara. Vidare framhålles i nämnda promemoria, att förbud mot brännvinsbränning (och stärkelseberedning) skulle omöjliggöra användning för avsett ändamål av rena fabriksorter av potatis och därigenom bringa jordbruket svåra förluster, varjämte det ingalunda vore uteslutet, att matpotatisens användning till dylikt ändamål kunde bli nödvändig, därest någon del av skörden skulle, såsom under de sista åren varit fallet, drabbas av frostskada. Under alla förhållanden bleve vid sortering av matpotatis de allra minsta och de största potatisarna mindre lämpliga till annat ändamål än avverkning vid fabriker. Av nu återgivna och i övrigt anförda skäl förklarade sig de tillkallade anse, att några restriktiva åtgärder mot brännvinsbränning icke för närvarande behöfde ifrågakomma.

Utskottet har icke varit i tillfälle att närmare kontrollera, huruvida den i berörda promemoria uttalade uppfattningen om potatistillgången kan anses grundad på utsikterna inom andra delar av landet. Inom utskottet har emellertid upplysts, att potatisskörden i en del trakter väntas bli mindre god och att på sina håll verklig brist befaras.

För att visa förhållandet mellan skördarna av spannmål och potatis å ena sidan samt vad därav använts till brännvins- och maldryckstillverkning å den andra har utskottet låtit upprätta den siffersammansättning för åren 1908—1912, som meddelas i bilaga till detta betänkande.

I anslutning till vad utskottet anført därom, att Kungl. Maj:t har sin särskilda uppmärksamhet riktad på de förhållanden, som beröras i förevarande motion, och under uttalande av den säkra förvissningen, att Kungl. Maj:t icke kommer att underlåta att vidtaga de åtgärder, som för reglerande av tillgången ävensom tillförseln till landets skilda delar av spannmål och rotfrukter vid olika tidpunkter kunna finnas av omständigheterna påkallade, får utskottet sålunda hemställa,

att förevarande motion, II: 266 av herr Bäckström, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillfälligt förbud i viss omfattning mot tillverkning av rusdrycker, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 augusti 1914.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Bilaga.

Tabell utvisande förhållandet mellan skörden (utan avdrag för utsäde) av spannmål och potatis under åren 1908—1912 samt vad därav använts till brännvins- och maltdryckstillverkning.

	Vete deciton	Råg deciton	Korn deciton	Blandsäd deciton	Havre deciton	Potatis hektoliter
Skörd 1908	1,925,222	6,296,866	3,299,278	2,950,387	12,053,228	25,540,700
därav till brännvinstillverkning 1908/09	4,302	47,381	94,377	57,107	5,486	1,949,970
därav till maltdryckstillverkning 1908/09	—	—	501,148	—	—	—
Skörd 1909	2,136,672	6,314,527	2,987,408	3,049,866	11,092,432	21,728,800
därav till brännvinstillverkning 1909/10	959	49,214	92,364	47,032	2,453	1,452,243
därav till maltdryckstillverkning 1909/10	—	—	440,626	—	—	—
Skörd 1910	2,070,269	5,914,004	3,072,848	3,069,327	12,187,066	23,559,400
därav till brännvinstillverkning 1910/11	1,211	46,377	82,667	47,843	2,701	1,840,528
därav till maltdryckstillverkning 1910/11	—	—	468,765	—	—	—
Skörd 1911	2,236,378	6,148,653	3,041,010	3,030,089	10,676,942	20,576,900
därav till brännvinstillverkning 1911/12	1,289	43,760	75,662	42,024	1,599	1,506,137
därav till maltdryckstillverkning 1911/12	—	—	449,047	—	—	—
Skörd 1912	2,122,060	5,861,480	3,082,150	3,200,440	12,739,260	23,175,600
därav till brännvinstillverkning 1912/13	27,000	66,024	77,266	58,732	2,426	1,772,000
därav till maltdryckstillverkning 1912/13	—	—	461,673	—	—	—